

Datum

2023-11-20

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2023-1139

Yttrande

Till

Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)

Ju2023/01620

Sammanfattning

Malmö stad bedömer sammanfattningsvis att en del av de förslag som presenteras kan bidra till att stärka skyddet för den enskilde. Malmö stad anser dock att vissa delar av betänkandet behöver utredas vidare.

Malmö stad ställer sig positiv till kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp samt en kriminalisering av underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Det föreslås även en utvidgning av tillämpningsområdet för utreseförbud enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Malmö stad anser därmed att det också bör införas en särskild reglering som kriminaliserar omvändelseförsök av hbtq-personer eller införas en särskild straffskärpningsgrund för sådana försök. Det behöver också utredas vilka konsekvenser förslagen kriminalisering skulle kunna få för de drabbade och de yrkesgrupper som träffar dessa.

Yttrande

Malmö stad ställer sig positiv till kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp samt en kriminalisering av underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Det föreslås även en utvidgning av tillämpningsområdet för utreseförbud enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Malmö stad anser därmed att det också bör införas en särskild reglering som kriminaliserar omvändelseförsök av hbtq-personer eller införas en särskild straffskärpningsgrund för sådana försök.

Malmö stad anser dock att utredningen inte tillräckligt resonerar kring om risken att kriminalisering kan förstärka tystnadskulturer kan minimeras.

Oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp

Malmö stad välkomnar en kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp då förslagen bedöms kunna få ett stort symbolvärde för den som lever i en hederskontext och bidra till att stärka skyddet för den enskilde. För att förslagen ska innebära ett förstärkt skydd för den personliga integriteten, så bedömer Malmö stad det som viktigt att dessa inte främst ämnar fylla ett symbolvärde utan även bidrar till att underlätta lagförändring av sådana brott. Annars riskerar flickorna och kvinnorna som drabbas av sådana övergrepp att upplevas som mindre viktiga än ambitionen att motverka hedersnormer i samhället i stort.

Malmö stad anser att det är av största vikt att en tydlig målgruppsanalys ligger till grund för utformandet av informations- och utbildningsinsatser på området. Betänkandets formulering av målgrupp bedöms som vag och i behov av översyn. Det är av särskild vikt att ansvariga aktörer når vuxna individer med hedersnormer för att motverka övergrepp och kränkningar mot såväl barn som vuxna, samt för att undvika att hedersnormer överförs till yngre generationer. Beträffande insatser för vuxna som inte hör till den yrkesverksamma målgruppen, så nämns endast Migrationsverkets samhällsintroduktion för asylsökande i utredningen. Detta bedöms inte vara tillräckligt. Malmö stad gör bedömningen att det krävs vidare utredning av målgrupp och vilka aktörer som är lämpliga utförare av detta uppdrag. Malmö stad förespråkar att man i en sådan analys även tar i beaktande hur informations- och utbildningsinsatser kan behöva anpassas utifrån bland annat mottagarens kön.

Utvidgning av bestämmelsen om utreseförbud enligt LVU

Malmö stad har tidigare yttrat sig gällande promemorian ”Ett utvidgat utreseförbud för barn” (Ds 2022:9) och välkomnat det förslag som framställs där. I detta förslag tas ett bredare och mer generellt grepp, vilket bedöms kunna tillämpas i större utsträckning och därför innebära ökade kostnader för kommunen.

I den nu aktuella utredningen föreslås att det bör övervägas att uppta oskuldskontroller och oskuldsingrepp vid sidan av könsstympning och barnäktenskap i nuvarande lagstiftning om promemorians förslag inte skulle genomföras. Detta är ett mer avgränsat förslag än tidigare nämnda promemoria. Malmö stad har i sitt yttrande gällande promemorian ”Ett utvidgat utreseförbud för barn” (Ds 2022:9), påtalat att den nuvarande formen av utreseförbud inte kunnat användas utan att en påtaglig risk att utsättas har kunnat beläggas. Eftersom samma problematik kvarstår i den nu aktuella utredningens förslag, så gör Malmö stad bedömningen att det riskerar att inte kunna tillämpas i någon större utsträckning. Stadskontoret menar därför att förslaget inte skulle medföra sådana kostnadsökningar som innebär att staten bör kompensera för detta.

Underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott

I utredningen lyfts behovet av att motverka tystnads kulturer som ett argument för en kriminalisering av underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott.

Malmö stad anser att det behöver utredas vilka konsekvenser en anmälningsskyldighet för socialnämnden skulle kunna medföra.

Vidare finner Malmö stad att det finns ett behov av klagörande kring tillämplig sekretessbrytande bestämmelse i de fall där det idag råder sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förekomsten av omvändelseförsök i Sverige

Malmö stad anser att det underlag som lyfts i utredningen gällande förekomsten av omvändelseförsök i Sverige är mycket begränsad och till viss del bristfällig i sin utformning. Som utredningen lyfter, så har det endast gjorts en systematisk kartläggning gällande förekomsten av omvändelseförsök i Sverige (MUCF:s rapport ”Unga hbtq-personers utsatthet för omvändelseförsök i Sverige”). Malmö stad konstaterar att detta är ett mycket litet underlag sett till befolkningen i stort.

Av internationell forskning framgår att omvändelseförsök leder till en rad negativa psykosociala konsekvenser, psykisk ohälsa och självmordsförsök. Baserat på att det saknas forskning på området i Sverige, så går det inte att utesluta att liknande slutsatser skulle kunna dras även här. Vidare understryker Malmö stad att det, utifrån det begränsade underlag som utredningen presenterar, inte heller kan uteslutas att det finns ett mörkertal av personer som utsatts eller riskerar ett utsättas för omvändelseförsök i Sverige.

Utredningen för inte heller något resonemang kring ålder och risk att utsättas för omvändelseförsök, vilket gör att betänkanget upplevs utgå från att omvändelseförsök är något som enbart drabbar unga personer. Malmö stad anser att det behöver utredas vilka konsekvenser förslagen kriminalisering skulle kunna få för de drabbade och de yrkesgrupper som träffar dessa.

Åtgärder mot omvändelseförsök

Malmö stad anser att det finns motstridigheter i stringensen i de resonemang som förs i utredningen. Utredningen använder liknande argument men med olika slutsatser beträffande oskuldskontroller, oskuldsingrepp respektive omvändelseförsök. Trots att utredningen finner kopplingar mellan hederskultur och förekomsten av såväl oskuldskontroller, oskuldsingrepp och omvändelseförsök, så är argumentet att motverka hedersnormer inte lika framträdande i utredningens resonemang gällande omvändelseförsök.

Som argument för att inte kriminalisera omvändelseförsök framhålls i utredningen att det tycks vara ett litet antal personer som utsätts i Sverige. Samtidigt lyfter utredningen att underlaget rörande oskuldskontroller och oskuldsingrepp är litet, men det påpekas att det kan finnas ett mörkertal. Utredningen argumenterar att även om en kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp endast leder till ett fåtal åtal och fällande domar, så bör det få ett stort symbolvärde för de som lever i en hederskontext och på sikt undergräva

hedersnormer i samhället i stort. Något liknande resonemang gällande symbolvärdet av att kriminalisera omvändelseförsök förs inte. Malmö stad anser därmed att det också bör införas en särskild reglering som kriminaliserar omvändelseförsök av hbtq-personer eller införas en särskild straffskärpningsgrund för sådana försök.

Avslutningsvis vill Malmö stad lyfta vikten av utformandet av yrkesspecifika insatser för att kunna undervisa, uppmärksamma, förebygga och anmäla de typer av övergrepp som lyfts i utredningen.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Agnes Wemme
.....

Helena Nanne (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Malmö stad
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Protokollsutdrag

Sammanträdestid	2023-11-20 kl 15:00-15:10
Plats	Digitalt via Teams
Utses att justera	Helena Nanne
Justeringen	2023-11-27
Protokollet omfattar	§551

Underskrifter

Sekreterare	.....	
	Agnes Wemme	
Ordförande	.....	.....
	Katrin Stjernfeldt	
	Jammeh	
Justerande	.....	.....
	Helena Nanne	

Beslutande ledamöter

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Ordförande)

Helena Nanne (M)

Stefana Hoti (MP) ersätter Roko Kursar (L)

Övriga närvarande

Andreas Norbrant (stadsdirektör)

Tomas Barring (chefsjurist)

Jonas Rosenkvist (avdelningschef)

Agnes Wemme (nämndsekreterare)

§ 551 Remiss från Justitiedepartementet - Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)

STK-2023-1139

Sammanfattning

Malmö stad har av Justitiedepartementet getts möjlighet att yttra sig över utredningen "Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök" (SOU 2023:37). I betänkandet föreslås kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp, samt en kriminalisering av underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Det föreslås även en utvidgning av tillämpningsområdet för utreseförbud enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Utredningen bedömer att det inte bör införas en särskild reglering som kriminaliserar omvändelseförsök av hbtq-personer eller införas en särskild straffskärpningsgrund för sådana försök. Utfärdandet av oskuldsintyg föreslås inte kriminaliseras.

I ärendets beredning har arbetsmarknads- och socialnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och grundskolenämnden yttrat sig. Stadskontoret ställer sig i huvudsak positiv till betänkandets ambitioner, men ser ett behov av vidare utredning i vissa delar.

Förslaget är att godkänna förslag till yttrande och skicka yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsgång

Ordföranden Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) yrkar bifall till kommunledningens reviderade förslag till yttrande.

Helena Nanne (M) ställer sig positiv till kommunledningens reviderade förslag till yttrande, men yrkar ändringen att stycket Underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott på sida 3 ska lyda följande:

"Malmö Stad tillstyrker förslaget om anmälningsskyldighet avseende äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Det är av stor vikt att motverka tystnadskulturer, men det är också principiellt korrekt att brott som exempelvis socialtjänstens medarbetare får kännedom alltid anmäls, inte minst när den utsatta är ett barn. Därför finns det skäl att se över vilka andra typer av brott som bör omfattas av en motsvarande anmälningsskyldighet, det kan exempelvis röra sig om barn som blir utsatta för brott av andra barn på socialtjänstens boenden".

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har bifallit kommunledningens reviderade förslag till yttrande.

Reservationer och särskilda yttranden

Helena Nanne (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Stadskontorets handläggare

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 231120 Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp
- Förslag till yttrande KSAU 231120 Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp
- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (delegationsbeslut)
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 230926 § 271 med muntlig Reservation (SD) och (M)
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Grundskolenämnden beslut 230925 § 141
- Remissvar från grundskolenämnden
- Remiss från Justitiedepartementet - Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)
- Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)